

Интернационализация в действие: Участие на Русенския университет в новата европейска рейтингова система U-Multirank

Христо Белоев, Юлиана Попова, Велизара Пенчева

Internationalization in Process: Participation of the University of Ruse in the New European Ranking System U-Multirank. The paper presents the key characteristics of U-Multirank and outlines its advantages as a tool for identification of the strengths and weaknesses of the universities offering education in concrete fields of study. The participation of the University of Ruse in the first edition of U-Multirank with data for Mechanical Engineering professional field is presented as integral part of the strategy for internationalization of the university.

Key words: U-Multirank, internationalization.

ВЪВЕДЕНИЕ

През 2013 г. Русенският университет участва в първото издание на новата европейска рейтингова система U-Multirank. За разлика от най-популярните досега рейтингови системи **Academic Ranking of World Universities (ARWU)**, по-известна като Шанхайска система, или британската **Times Higher Education** на световните топ-400 университета, U-Multirank не продуцира класация на университетите на базата на комплексни резултати, а позволява на потребителите да идентифицират силните и слабите страни на даден университет, както и аспекти от неговата дейност, които ги интересуват в най-голяма степен. Към момента на обявяване на резултатите от U-Multirank през м. май 2014 г., в нея са взели участие 850 институции за висше образование, оценени са повече от 1000 факултета и над 5000 специалности от 70 страни по света.

Русенският университет се включи в първото издание на системата, представяйки данни за професионално направление 5.5. Машинно инженерство от област на висшето образование 5. Технически науки. Това направление, както и Електроинженерство, Физика и Бизнес науки, бяха предоставени за избор от страна на университетите, желаещи да се включат в оценяването на неговия първи етап.

Русенският университет заедно с Технически университет-София, Американски университет в България-Благоевград, Варненски свободен университет и Висшето училище Международен колеж е едно от петте висши училища в страната, направили първата стъпка към независима международна експертна оценка. Този факт, от една страна, е свидетелство за увереност в качеството на осъществяваната образователна и изследователска дейност, но също така е част от добре обмислена стратегия за интернационализация на висшето образование, като един от основните приоритети за развитие на Европейското пространство за образование и научни изследвания.

ИЗЛОЖЕНИЕ

U-Multirank е многоизмерна рейтингова система, която сравнява „подобното с подобно“, т.е генерира база данни в рамките на конкретно професионално направление. Рейтингът формира своите оценки на базата на регистрираните резултати на висшите училища по 30 различни индикатора, като ранжира тези оценки по скала от 5 степени А /много добро представяне/, Б /добро представяне/, С /средно представяне/, D /представяне под средното/ и Е /слабо представяне/.

Индикаторите, по които се прави оценката, се отнасят към 5 измерения: преподаване и обучение, наука, трансфер на знания, международна ориентация и влияние в региона, като представянето се оценява на две нива: за институцията като цяло и за професионалното направление. Студентското мнение също се отчита в системата, главно по показателя преподаване и обучение. Данните за рейтинговата система по отношение на посочените измерения се набират от три въпросника – за

институцията, за професионалното направление и студентска анкета, в която трябва да бъдат включени 500 студенти от професионалното направление, като всеки от тях получава индивидуален код за достъп до въпросника он-лайн.

Таблица 1 по-долу представя всяко от измеренията, както и конкретните индикатори, по които U-Multirank извлича данни, като е маркирана съответната им отнесеност към институционалното ранжиране или ранжирането на професионалното направление.

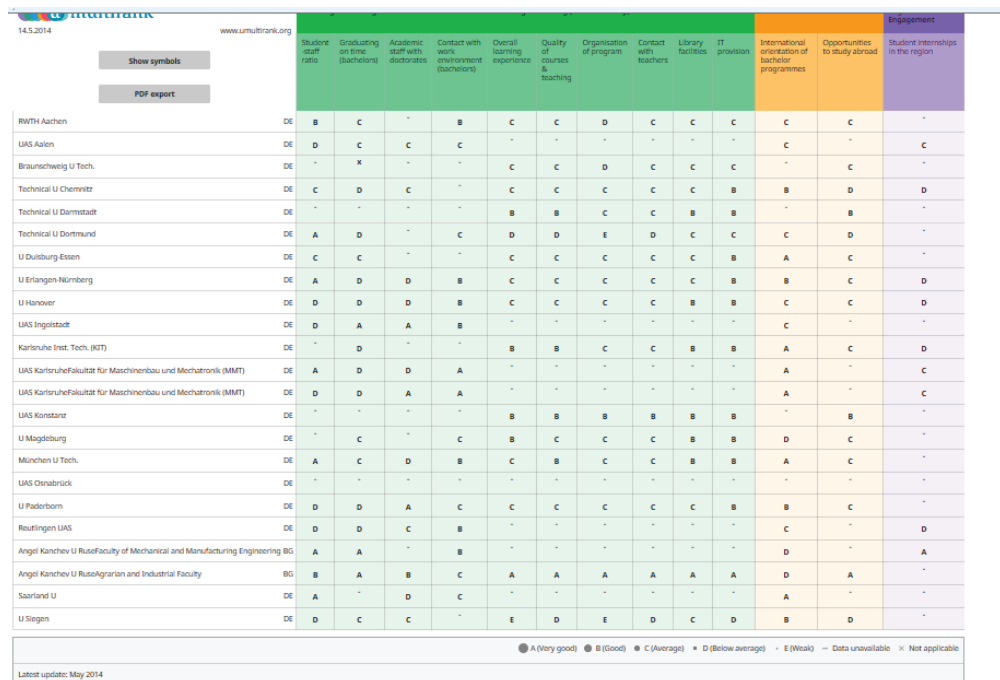
Таблица 1

Измерение	Институционално ранжиране	Ранжиране на професионалното направление
Преподаване и обучение		
Съотношение студенти - преподаватели		X
Дял на завършилите /поотделно за бакалаври и магистри/	X	X
Дял на академичния състав с докторска степен		X
Дял на студентите, завършили в нормалния период на обучение /поотделно за бакалаври и магистри/	X	X
Дял на завършилите, които работят	X	X
Включване на практически опит в специалността		X
Индикатори от студентската анкета		
- Цялостна оценка на обучението		X
- Качество на преподаването		X
- Организация на обучението в специалността		X
- Контакт с преподавателите		X
- Социален климат		X
- Материална база		X
- Изследователска ориентация на специалността		X
- Включване на практически елементи		X
Наука		
Външни приходи за изследвания /на член от академичния състав/	X	X
Брой защитили докторанти		X
Общ брой публикации /на член от академичния състав/	X	X
Резултати от художествено-творческа дейност	X	
Дял на цитиранията	X	X
Публикации с многобройни цитирания	X	X
Интердисциплинарни публикации	X	X
Изследователска ориентация на обучението /студентска анкета/		X
Пост-докторантски позиции	X	
Трансфер на знания		
Приходи от частни източници /договори за услуги, консултации и др./	X	X
Съвместни публикации с индустрията	X	X
Патенти /на член от академичния състав/	X	X
Съвместни патенти с индустрията	X	X
Брой проходащи фирми	X	
Цитиране на патенти в научни публикации	X	X
Приходи от продължаващо обучение	X	
Международна ориентация		
Бакалавърски и магистърски специалности на чужд език	X	
Международна ориентация на специалностите		X
Възможности за следване в чужбина /студентска анкета/		X
Студентска мобилност /изходящи и входящи студенти и студенти в съвместни програми/	X	X

Процент на международния академичен състав	X	X
Процент на докторските степени, присъдени на чуждестранни студенти	X	X
Публикации в съавторство с международни партньори	X	X
Международни стипендии за изследвания	X	X
Влияние в региона		
Процент на завършилите, работещи в региона	X	X
Студентски стажове в предприятия от региона	X	X
Дипломни работи/проекти в сътрудничество с бизнеса		X
Съвместни публикации с бизнеса	X	X
Приходи от регионални източници	X	X

Както беше посочено по-горе, в публикуваните от U-Multirank данни потребителите могат да намерят информация в съпоставителен план за конкретно професионално направление, като в случая с Русенския университет това е професионалното направление Машинно инженерство.

За целите на настоящото изложение от публикуваните резултати в първото издание на U-Multirank бяха извлечени данни, за да бъде направено сравнение между Русенския университет и подобни висши училища в Германия и Франция по отношение на професионално направление Машинно инженерство. Данните могат да бъдат проследени на фигурите по-долу (фиг. 1 и фиг. 2):

Фигура 1

		Teaching & Learning							Teaching & Learning (students survey)			International Orientation		Regional Engagement
		Student-staff ratio	Graduating on time (bachelors)	Academic staff with doctorates	Contact with work environment (bachelors)	Overall learning experience & teaching	Quality of courses & teaching	Organization of program	Contact with teachers	Library facilities	IT provision	International orientation of bachelor programmes	Opportunities to study abroad	Student internships in the region
U Joseph Fourier Grenoble 1	FR	A	C	C	B	C	-	C	C	C	C	B	-	C
Lille Catholic U	FR	C	X	D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	D
U Marne-la-Vallée	FR	-	E	-	B	-	-	-	-	-	-	E	-	B
École Centrale de Nantes	FR	A	X	D	-	-	-	-	-	-	-	-	-	D
Ecole des ponts - ParisTech	FR	-	X	B	-	B	B	B	B	B	B	B	B	C
U Paris West	FR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	C	-	-
Angel Kanchev U Ruse Faculty of Mechanical and Manufacturing Engineering	BG	A	A	-	B	-	-	-	-	-	-	D	-	A
Angel Kanchev U Ruse Agrarian and Industrial Faculty	BG	B	A	B	C	A	A	A	A	A	A	D	A	-
U Tech. Troyes	FR	C	X	B	-	B	B	B	B	B	B	-	-	D

Legend: ● A (Very good) ● B (Good) ● C (Average) ● D (Below average) ● E (Weak) - Data unavailable X Not applicable

Latest update: May 2014

Фигура 2

Източник: <http://meta.umultirank.org/infoportal/>

Както може да се проследи в двете фигури, направлението Машинно инженерство на Русенския университет се сравнява с аналогичното направление в 20 немски висши училища /2 в Аахен, Брауншвайг, Кемниц, Дармщадт, Дортмунд, Есен, Нюрнберг, Хановер, Инголщадт, Карлсруе -2, Констанц, Магдебург, Мюнхен, Оснабрюк, Падерборн, Рьойтлинген, Саарланд и Зиген/ и 7 френски висши училища /Гренобъл 1, Католически университет-Лил, Университет Марн ла Вале, висше училище в Нант, Техническо ВУ в Париж, университета в Париж – запад, Технически университет в Трой/. Подобно, открито в системата U-Multirank, между посочените висши училища е, че те имат силен регионален фокус. Именно влиянието на даден университет в региона е един от основните индикатори на рейтинговата система U-Multirank и по това тя силно се отличава в положителна посока от съществуващата рейтингова система в България.

Данните от двете фигури са твърде показателни за това, че обучението по професионално направление Машинно инженерство в Русенския университет не отстъпва по качество на аналогичното обучение в известни германски и френски университети, а по отделни показатели дори превъзхожда своите анализи.

Ако изключим резултатите от анкетата сред студентите, които за Русенския университет са много добри, но за целите на сравнението не са налични за всички изброени университети, можем да твърдим, че русенското висше училище има много добро и добро представяне /оценки А и В/ по следните основни показатели, включени в рейтинга и представени на фигурите: *дипломиране на завързващите в стандартния период на обучение |А|, съотношение преподаватели-студенти |В|, академичен състав с докторска степен |В|, предоставени възможности за обучение в чужбина |А| и студентски практики в региона |А|*. Съпоставителният преглед показва, че по тези индикатори Русенският университет регистрира подобри резултати от редица немски и френски университети, напр. нито един от френските университети не е получил оценка А по показателя *академичен състав с докторска степен* и само 3 от тях са получили оценка В. Подобна е ситуацията и при 20-те немски университета – само 3 от тях са с оценка А и един с оценка В по

същия показател. По показателя *дипломиране на завършващите в стандартния период на обучение* Русенският университет изпреварва много от европейските си колеги, напр. само 3 от 20-те немски университета и 3 от френските университети, представени на фигурите, са получили оценка А, аналогична с тази на русенското висше училище. По аналогичен начин изглеждат резултатите и при показателя *студентски практики в региона*, където данните за Русенския университет са най-добри на фона на включените в рейтинга немски и френски университети. В това отношение трябва да отбележим изключително позитивния ефект на проекта „Студентски практики“, координиран от българското Министерство на образованието и науката и финансиран по Оперативната програма „Развитие на човешките ресурси“.

По-незадоволително е представянето на професионално направление Машинно инженерство на Русенския университет по показателя контакт с работната среда, т. е. практическа ориентация на обучението /оценка С/ и международна ориентация на бакалавърските програми /оценка D/, като под последното се имат предвид международната мобилност и специалностите на чужд език. По цитираните показатели западните ни колеги регистрират по-високи резултати и това е още един повод университетът да съсредоточи усилията си в привеждането на обучението в по-тясна връзка с практиката, както и в усилването на международното измерение в предлаганите учебни планове и програми. Тук могат да се посочат редица инициативи на Русенския университет, ориентирани към подобряване на контактите с професионалната среда и усилване международния характер на обучението: ежегодното провеждащият се месец на работодателите-потребители на кадри, създаването на Форум за регионално съгласие и сътрудничество /ФОРС/ на базата на подписани споразумения за сътрудничество с областните администрации в рамките на Северен централен район, въвеждането на факултативно обучение по английски език в първите четири семестъра на всички учебни планове в университета с цел насърчаване на студентското участие в международна мобилност, като университетът поема по-голямата част от финансовата издръжка на това обучение, увеличаване броя на бакалавърските и магистърските програми, предлагани на английски език и много други.

Именно в идентифицирането на силните и слабите страни на предлаганото висше образование и възможността за предприемане на корективни действия от страна на университетите е най-сериозното предимство на новата европейска рейтингова система U-Multirank. Освен това тя дава възможност за участие на широк спектър висши училища, а не само на университети с фокус върху изследователска дейност, какъвто е основният принцип на ранжиране при най-популярните рейтингови системи до този момент.

Авторите на този текст споделят размислите на професор Елен Хазелкорн – директор на звеното за проучване на политиките за висше образование към Института по технологии в Дъблин, Ирландия, и съветник на органа по висше образование на Ирландия, по повод предназначението и функциите на рейтингуването в световен мащаб. Проф. Хазелкорн твърди, че „през годините рейтинговите системи са се превърнали в печеливша индустрия, манетизирайки /от money – бел. на авторите/ данните за висшето образование по различни начини, за да отговорят на потребностите на пазара и потребителите на образователни услуги. Често изборът на индикатори за рейтинга от страна на лицата, ангажирани с конкретна система, се превръща в международна норма за това какво е качество. Фокусът върху топ-100 или топ-400 на подобни системи продуцира етикети от типа 'world-class' университети, приписвайки им завинаги статуса на елитни висши училища. Много от индикаторите, използвани от тези рейтингови системи, ефективно измерват по-доброто финансиране и социално-икономическите предимства на някои университети, респективно страни. По този начин рейтинговите

системи се превръщат в геополитически фактор за нациите и техните институции за висше образование“. [1] Все пак проф. Хазелкорн не игнорира ползата от рейтинговите системи по отношение на факта, че те повдигат дебат за качеството на висшето образование и за неговата модернизация, която е особено актуален проблем в рамките на ЕС.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Вместо заключение, авторите на настоящия текст биха желали да коментират медийния отзвук от представянето на 5-те български университета в първото издание на новата европейска рейтингова система U-Multirank. Вероятно представителите на журналистическата гилдия в България не са успели да излязат от стереотипите на досега действащите рейтингови системи, подреждащи университетите в топ-класации, и по тази причина не са открили най-съществената особеност на U-Multirank, а именно, че тя не продуцира класация, а позволява идентифициране на силните и слабите страни в дейността на конкретен университет.

Вярно е, че нито един от българските университети не попада в топ-класациите на Шанхайската система или на Times Higher Education, но също така е вярно, че българските висши училища имат много добро представяне в U-Multirank, което означава, че българското висше образование не е изоставило създадените добри академични традиции и се опитва да равнява своите практики по най-добрите европейски и световни образци. Точно по тази причина истинско разочарование предизвикват медийните материали, които типично „по-български“ омаловажават успеха, вместо да засвидетелстват своите адмирации на 5-те български висши училища, „дръзнали“ да се съизмерват с европейските си колеги.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Hazelkorn, Ellen. Are university rankings the tip of the iceberg? 04 April 2014, IssueNo:314. <http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20140401112425571>

[2] MacGregor, Karen. New global university ranking launched – U-Multirank. 19 May 2014, Issue No:321. <http://www.universityworldnews.com/article.php?story=20140514061139715>

[3] <http://meta.umultirank.org/infoportal/>

Настоящата публикация е в резултат от дейностите по проект BG051PO001-3.1.08-0019 „Усъвършенстване на системата за управление в Русенския университет за осигуряване на прозрачност и ефективност“.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз“.

Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Русенски университет „Ангел Кънчев“ носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или на Министерството на образованието и науката.

За контакти:

Чл.-кор. проф. д-н Христо Белолев, тел. 082-888 240, e-mail: hbeloev@uni-ruse.bg
Проф. д-р Юлиана Попова, тел. 082 888-255, e-mail: jppopova@uni-ruse.bg
Проф. д-р Велизара Пенчева, тел. 082-888 377, e-mail: vpencheva@uni-ruse.bg

Докладът е рецензиран.